

Op een speelse wijze leren lezen, met het rotaspel!

Kraak de taalcode,
door woorden met elkaar te vergelijken.
Voor kinderen uit de laatste kleuterklas en het eerste leerjaar.

Handleiding bij Kraak de taalcode. boekje **5** van 5

Op een speelse wijze leren lezen met het rotaspel.

**Kraak de taalcode, door woorden met elkaar te vergelijken.
Voor kinderen uit de laatste kleuterklas en het eerste leerjaar.**

Handleiding bij Boekje 5

Algemeen: Recent wetenschappelijk onderzoek pleit met heel wat overtuigende argumenten voor een leren lezen dat niet start met het memoriseren van globaalwoorden (dat zijn woorden die vooraf moeten vanbuiten geleerd worden), en evenmin met het aanleren van de ‘losse letters’. Men kiest voor een directe aanpak van het leren lezen, dat in wezen het ‘kraken van een code’ is, een code die in het taalsysteem verborgen zit. Onze taal is fonologisch opgebouwd: als je gelijkenis in woorden hoort, kun je die ook zien, en als je gelijkenis ziet, kun je die ook horen. Heb je dat door, dan weet je dat woorden uit kleinere stukjes bestaan en bezit je reeds enig ‘fonologisch bewustzijn’. Je hebt het nodig om veilig met leren lezen te starten. Heel wat stemmen gaan op om ook reeds in de kleuterklas hieraan systematisch te werken. Bij dit alles is het rotaspel een handig hulpmiddel. Het is een zelfcorrigerend vraag- en antwoordspel, dat op een speelse en methodisch doordachte wijze beginnende lezertjes begeleidt bij het voorbereidend lezen. Het is aan geen enkele leesmethode gebonden en ondersteunt door zijn nadruk op het logisch redeneren, op een volkomen veilige wijze alle voorbereidend werk bij de start van iedere bestaande leesmethode.

Beschrijving per bladzijde.

Titelbladzijde. Het rotaspel helpt kinderen ontdekken hoe het lezen juist in elkaar zit. En dit niet door woorden of ‘letters’ reeds vanbuiten te leren. Wel door eenvoudige woorden voortdurend met elkaar te vergelijken en tegelijk te letten op wat je hierbij hoort, en wat je hierbij ziet. Boekje 1 behandelde woordparen met een gelijk eindrijm. In boekje 2 werkten de kinderen met woordparen met een gelijk beginrijm. Boekje 3 gaf oefeningen op woordparen met een gelijk begin- en eindstukje. Boekje 4 had aandacht voor de ‘losse letters’. In boekje 5 tenslotte ‘lezen’ de kinderen nieuwe woorden door ze te vergelijken met reeds bekende en ‘lezen’ ze eenvoudige zinnen aan de hand van een prentenreeks. Hierbij moeten de letters nog niet echt gememoriseerd zijn, al zullen vele foneem - grafeemkoppelingen reeds spontaan zijn gemaakt.

Kaft achteraan. In boekje 1 hebben we samen met de kinderen de juiste namen der prentjes overlopen. De prenten in de boekjes 2 tot 5 zijn allen identiek. Alle afbeeldingen staan ook hier weer op de kaft van het boekje. Kinderen zijn er ondertussen zo mee vertrouwd dat het juist benoemen ervan zo goed als geen moeilijkheden meer geeft. Ook hier gaan ze geleidelijk meer en meer deze laatste bladzijde raadplegen om b.v. de ‘schrijfwijze’ van een bepaalde klank die ze in hun hoofd hebben, te zoeken. Dan benoemen ze achtereenvolgens de prenten tot ze die klank herkennen en kijken in het overeenkomstige gedrukte woord waar hij juist staat en hoe hij er uit ziet. Of omgekeerd, hoe een welbepaald gedrukt letterteken nu ook weeral klinkt. Dan zoeken ze in de gedrukte woorden tot ze deze vinden, en verklanken de overeenkomstige prent.

Blz. 5. Draai de stukjes van elk woord achter elkaar.

Met dit speelblad willen we de leestechiek reeds een beetje oefenen. Het mag verbazen maar het is zonder verdere voorbereiding voor kinderen verre van vanzelfsprekend om drie klanken samen te brengen tot één woord. Het is niet evident dat ‘p’, ‘e’, ‘t’ samen het woord ‘pet’ vormen. Je moet ontdekt hebben dat woorden uit stukjes, klanken en letters, bestaan. Dan lukt het heel wat beter. Daar hebben we in alle vorige bladen werk van gemaakt. Zo verklanken kinderen in het eerste deeltje van de eerste oefening de letter ‘p’ en draaien ze. Nadien wordt het tweede stukje eraan toegevoegd, ze verbinden ‘p’ en ‘aa’ tot ‘paa’. Nadien komt er nog het laatste stukje bij: ‘paa’ en ‘l’ wordt ‘paal’. Je hoort ze het allemaal in de juiste volgorde verklanken en draaien.

Blz. 6. Wat is hetzelfde?

In heel wat vorige oefeningen ging het steeds om woorden die met elkaar vergeleken werden, en dit om gelijkenissen en verschillen te zoeken. Zo ontdekten kinderen dat woorden geleed zijn. Op werkblad 6 wordt nu niet meer vergeleken met andere woorden, maar met stukjes van hetzelfde woord. Het mag vreemd lijken, maar dit externe vergelijken, het vergelijken met andere woorden, is de kortste weg om tot een intern vergelijken, tot een ontdekken van de opeenvolgende stukjes in één woord te komen. Kinderen vergelijken ‘zeef’ met een stukje ervan, en ontdekken het woord ‘zee’ dat hierin verborgen zit. Ze vullen de ja- en neen- streepjes in en kleuren wat hetzelfde is. Zo vinden ze ‘wie’ in ‘wiel’, ‘oom’ in ‘boom’, en nog een aantal woorden als ‘is’, ‘op’, ‘en’ die op zich moeilijk met een tekening zijn weer te geven maar waarmee we later zinnen zullen samenstellen.

Blz. 7. Draai de stukjes van elk woord achter elkaar.

Dit speelblad is analoog aan het speelblad 5. Sommige woorden als ‘bal’ en ‘boek’ zijn evenwel moeilijker uit te luisteren omdat niet alle klanken lang kunnen aangehouden worden. Ook hier worden afzonderlijke letterverbindingen geoefend en geldt eveneens alles wat voor het speelblad 5 werd toegelicht. De pijl op de schijf wijst slechts naar het figuurtje onderaan wanneer de drie ‘letters’ de drie woordstukjes in de juiste volgorde werden gedraaid. Had je fout? Geen probleem. Je zet gewoon terug de juiste kleur van de schijf bij je oefening en probeert het opnieuw.

Blz. 11. Draai de stukjes van elk woord achter elkaar.

Dit speelblad is analoog aan het vorige (blz. 9). Wel komen er meer letters voor die moeilijker aan te houden zijn. De ervaring leert dat dit speelblad geen problemen geeft. Het is andermaal een goede oefening in de koppeling van de klank aan het passende teken, in het vanbuiten leren van je 'letters'. Zoals gezegd, kinderen doen dit graag en verklanken voortdurend het te zoeken letterteken. Zulke oefeningen kunnen echt niet in stilte worden gemaakt.

Blz. 12. Lees de zinnen.

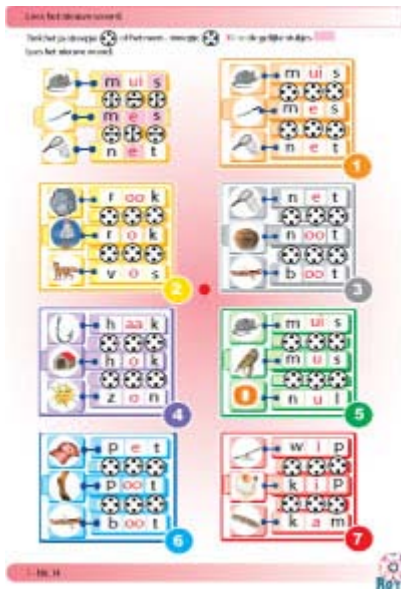
Dit werkblad is een variante op werkblad 10, doch hier werd een soort van 'verkorting' doorgevoerd. Je vindt wel telkens de prent, maar niet meer steeds het hele woord passend bij de prent. Alle vergelijken heeft de bedoeling de code te kraken, ontdekken dat woorden geleed zijn, en begrijpen dat je deze stukjes uiteindelijk echt vanbuiten hoeft te leren om hieruit nieuwe woorden samen te stellen. Dus moeten uiteindelijk ook de prenten als hulpmiddel verdwijnen. Dat bereik je b.v. door de prenten op dit werkblad te bedekken met een papierstrook, en dan de zin 'echt' te lezen. Maar dat valt eigenlijk buiten de opzet van deze boekjes.

Blz. 13. Draai bij elke prent het passende woord.

Ook bij dit speelblad gaan we eigenlijk iets te ver want het veronderstelt dat je de woordjes reeds zelfstandig leest, of elders in het boekje of op de kaft achteraan gaat kijken hoe zo'n woordje klinkt. Geen vereiste dus, maar wel een uitdaging voor wie er nood aan heeft.

Blz. 14. Lees het nieuwe woord.

Op dit werkblad wordt van bestaande en gekende prenten en woorden vertrokken om nieuwe woorden te lezen. In het voorbeeld zie je dat het te lezen woord dezelfde begin- en eindklank heeft als het woordje ‘muis’ en dezelfde klank in het midden heeft als ‘net’. Zo kom je tot het woord ‘mes’. En de tekening ernaast bevestigt dat je het juist hebt. Of zag je al aan de tekening dat het ‘mes’ was? Geen probleem, want kinderen vergelijken dit gedrukte woord ‘mes’ toch met de andere woorden ‘muis’ en ‘net’ en zien zo hun veronderstelling bevestigd. Kinderen realiseren zich dat zo heel wat woorden plots in hun bereik zijn komen te liggen. En dat is toch een heel aangename en vertrouwenwekkende vaststelling.

Blz. 15. Draai de stukjes van elk woord achter elkaar.

Dit speelblad is analoog aan speelblad 11, maar wat blijkt? Het zijn de nieuw gevormde woorden van de vorige bladzijde (blz. 14) die hier voorkomen en waarvan de samenstellende deeltjes moeten worden gedraaid. De ervaring leert dat zulks nauwelijks een moeilijkheid oplevert. Een heel wat minder gemakkelijke variante zou er hier kunnen in bestaan om de woorden bij de gegeven prenten te bedekken. Maar zulks veronderstelt al een behoorlijke kennis der grafemen en gaat de opzet van deze boekjes te buiten. Wie het echter wil proberen kan het doen: met een papierstrookje het woordje bedekken en dan de stukjes draaien. Lukt het niet? Ga dan maar even terug kijken.

Blz. 16. Lees de zinnen.

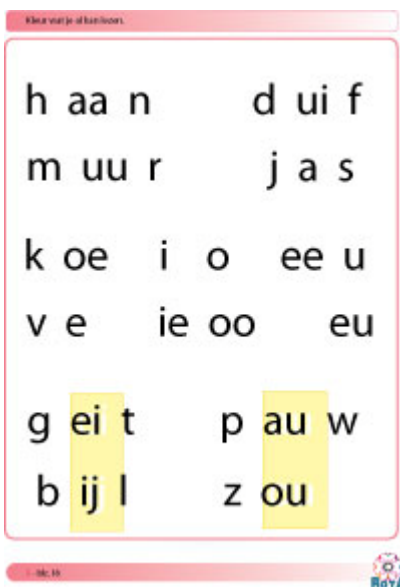
Dit werkblad is analoog aan werkblad 12. Nu echter komt in elke zin een woord voor dat werd aangeleerd op blz. 14. De ervaring leert dat ook hier kinderen geen moeilijkheden kennen en hun zinnen behoorlijk vlot ‘lezen’.

Blz. 17. Draai bij elke prent het passende woord.

Het speelblad 13 gaf reeds gelijkaardige oefeningen. Op dit speelblad zijn echter de nieuw aangeleerde woorden van werkblad 14 verwerkt.

Zoals reeds gezegd veronderstelt dit speelblad dat reeds echt gelezen wordt. Het is een uitdaging voor wie er nood aan heeft, en eigenlijk hebben kinderen dat wel graag. Het blijft in deze vijf boekjes een voorbereidend lezen, en dus is het helemaal geen vereiste dat kinderen dit reeds zelfstandig lezen. De ervaring leert evenwel dat onze beginnende lezertjes het erg leuk vinden, en in het boekje of op de kaft achteraan de woordjes zoeken die ze nog niet direct kunnen verklanken.

Blz. 18. Kleur wat je al kan lezen.

Bij dit verkleinde werkblad is het nauwelijks te zien, maar op het originele formaat merk je dat de letters enkel omljnd zijn en dat je ze kan inkleuren. Je moet het wel eerlijk doen: alleen kleuren wat je al kan lezen. Nu is het eigen aan een kind om alles te willen kleuren, en dus zie je ze de nog niet gekende letters achteraan op de kaft opzoeken om alles te kunnen kleuren. Geen probleem, maar kijk toch even na of het inderdaad allemaal wel gekend is. Zolang het om een voorbereidend lezen gaat hoeven deze letters niet gememoriseerd te zijn, maar kinderen leren er heel wat spontaan. Dat is toch meegenomen. En nog dit: door alle tekens op één bladzijde samen te brengen merken kinderen dat hun aantal toch wel erg beperkt is, en dat is toch een hele geruststelling. Merken we nog de 'ei' en 'ij', de 'au' en 'ou' op: twee tekens voor telkens eenzelfde klank. Ook de 'c', 'x' en 'y' ontbreken, maar deze komen bij het voorbereidend en aanvankelijk lezen niet voor.

Blz. 19. Draai bij elke prent het passende woord.

Dit speelblad is analoog aan het vorige speelblad (blz. 17). Het veronderstelt weer dat heel wat woorden echt gelezen worden en behoort daardoor niet meer tot het strikte voorbereidende lezen. Toch zijn kinderen enorm gemotiveerd om zulke speelbladen af te werken en vragen er zelf naar.

Het verschil tussen dit speelblad en het vorige (blz. 17) bestaat erin dat de zeven zinnen hier een heel verhaal op zich vormen, daar waar het op blz. 17 telkens om losse zinnen per oefening ging.

En met dit alles is die grote stap naar het echte leren lezen toch heel wat verkleind en zien kinderen met een veel grotere geruststelling en vol vertrouwen hun leren lezen tegemoet.